

Митрополит Василь Липківський

ЗАВЕДЕННЯ ХРИСТОВОЇ ВІРИ СЕРЕД
НАШОГО НАРОДУ І ЗНАЧЕННЯ ЇЇ
ДЛЯ НАШОГО НАРОДУ
(В день св. князя Володимира¹)

Митрополит Василь Липківський: (1864-1938⁷) родом із священничої родини на Київщині. Визначний проповідник та перекладач церковних текстів на українську мову. В 1917 році очолив з'їзд духовенства та вірних, який ухвалив автокефалію (самоуправність) Української Православної Церкви. В 1919 році відправив вперше в Києві Службу Божу українською мовою. Причинився визначне до створення Української Автокефальної Православної Церкви та в 1921 році був обраний її Митрополитом. Багато разів арештований більшовиками за свою діяльність, після арешту 1938 р. пропав, і не відомо, де, коли та як убитий. Тільки деякі з його праць заховалися та перевидані у вільному світі.

Митрополит Василь Липківський є символом та уособленням змагань Української Православної Церкви до повної незалежності від московської зверхності, як теж і великим мучеником за цю ідею.

1) день святого рівноапостольного князя Володимира — Українська Церква святкує 28 липня за старим стилем (дня 15 липня за новим стилем).

Сьогоднішній день є велике свято для нашої Української Церкви, бо сьогодні, разом з пам'яттю великого князя Київського Володимира, ми святкуємо і хрещення Руси, а Руссю називались тоді українці. Світло Христової віри в Україні засвічено було ще св. ап. Андрієм²⁾, який, як каже переказ, з благовістям Христової віри дійшов аж до гір, на яких заснувалось місто Київ, благословив ці гори і сказав, що на них засяє благодать Божа.

Але тяжкі умови життя наших прадідів на горах Київських, і взагалі в Україні, довго не давали загорітися цьому промінню повним світлом. І тоді, як і до останніх часів, Україна була тим місцем, де товклися різні народи, топтали її дітей, не давали змоги зміцнитися, дійти до пам'яті. Тільки аж літ через 800 українці спромоглися об'єднатися, утворити власне князівство, відбитися від ворогів і подбати про свою освіту. Предки наші з давніх-давен не вдовольнялись поганством і багато їх приймало християнську віру, але не було кому всенародньо, так сказати, ввести їх у цю віру. Цю велику послугу — всенародне хрещення нашого народу — зробив йому св. вел. князь Київський Володимир у 988 році по Р. Хр.

Князь Володимир був спочатку щирий поганин і на одній з Київських гір поставив величного ідола Перуна — бога грому. Але й він став замислюватись над темрявою поганства, зацікавився вірою християнською, і після довгих вагань і міркувань пішов у грецьке місто Корсунь, там прийняв хрещення від грецького єпископа на православну християнську віру і одружився з грецькою царівною. Після свого хрещення Володимир, повернувшись до Києва, привіз з собою грецького єпископа і священників та видав наказ, щоб на призначений ним день 988 року всі мешканці Києва, старі, молоді й діти, зібрались до Дніпра для хрещення.

Весь народ охоче виконав цей наказ. Ідола Перуна скотили у Дніпро та водою його понесло вниз, і тільки невеликий гурток поган бігли за ним, плакали й голосили: — Видибай, боже!³⁾.

2) св. апостол Андрій — див. стаття о. д-ра П. Біланюка: «Про апостольське походження Української Церкви», стор. 16. 3) «Видибай, боже!» — тобто «виплини». Кажуть, що на цю пам'ятку названо «Видубицьким» монастир над Дніпром, нижче Києва.

Чому народ український так охоче охрестився і не виявив такої боротьби за свою поганську віру, яку ми бачимо в інших народів? Тому безумовно, що народ наш за часів князя Володимира вже цілком був готовий до прийняття християнства, вже сам був переконаний у тому, що християнська віра лучча від поганської. Може й сам князь Володимир, власне під впливом свого народу, і мусів прийняти християнство.

Один св. Отець сказав: «Душа людини по природі — християнська». Це найбільше хочеться сказати про душу українського народу. Він, наче перебуваючи в темряві поганства, давно прагнув до світла Христового і тільки чекав на заклик до нього. А прийнявши християнство, український народ зразу підніс своє християнське життя на високий ступінь розвитку. Про це свідчать ті великі храми, що почали будуватись у Києві і інших містах зараз після прийняття християнства. Про це свідчить великий нахил нашого народу до побожного чернечого життя — заснування Києво-Печерського та багатьох інших монастирів.

Серед українців піднялась велика охота до освіти, до книжної науки. Народ наш, правда, дуже благодушно поєднував і освітлював Христовим світлом і звичаї свого поганського життя; суворому поглядові тодішнього грецького православ'я, проймаючого чернечим аскетизмом, це здавалось дуже прикрим, але, тримаючись ще з поганських часів складеного побуту, народ наш назавжди остався непохитний в православній вірі і при всіх тяжких обставинах життя ніколи її не зраджував. Навіть, коли наш народ бачив, що його верхи — князі та вищі керівники відступають від заповітів Христа і навіть від православної віри, він тим більше, тим міцніше її тримався, і нею забезпечував своє життя підчас всяких тяжких обставин і пригод.

Світле, ясне небо розквіту християнства над нашим народом скоро стали заволікати темні хмари. От повіяв вітер зі сходу і нагнав чорну хмару татарів⁴), що на кількасот літ затьмарила життя українців, багато повтікало

4) татари — монгольський кочовничий народ, що на початку XIII ст. під проводом Джінгіс-Хана напав на Україну і в 1240 році зруйнував Київ. Опісля татари оселилися на Криму і стали підвладними турків, та ще довгі століття нападали на Україну («татарське лихоліття»).

з України від цієї навали, повтікали і князі її і митрополити далеко на північ, народ залишився сам, і тільки Христова віра, тільки православна Церква, в якій він згуртувався, допомгла йому піднятися і поступово відновити своє рідне вільне життя...

От повіяв вітер з заходу, нагнав хмару польського панування, — майже всі князі і духовні керівники українського народу відійшли тоді до польської шляхти⁵⁾, до католицької віри, — народ залишився один, але непохитна його вірність православній вірі і тут його спасла, дала йому силу відновити своє рідне життя. Повіяв нарешті вітер з півночі, — до останніх часів він своїм холодом виснажував нашу українську душу, навіть під гаслом православ'я, насипав на нас великі гори свого російщення. Але народ наш завжди дивися на свою православну віру, як на найбільш твердий ґрунт свого рідного життя, і цього народнього сумління не виснажив з душі нашого народу навіть трьохвіковий вітер з півночі!

Любі брати і сестри! Ми тепер відновляємо свою рідну вільну Українську Церкву, ми тепер відновляємо ту будівлю, яку на протязі минулого життя нашого народу кілька разів було вже знесено противними вітрами. Але ґрунт, але підвалина нашого рідного життя, нашої віри, яку закладено було ще за часів князя Володимира хрещенням нашого народу, остається твердим, непохитним, і поки цей ґрунт твердий, непохитний, ми віримо, що наш народ таки збудує на ньому такий будинок свого рідного, вільного життя, що хочби і «дощ пішов і розлилися ріки і повіяли вітри і налягли на той будинок, він уже не впаде» (Мат. 7, 25⁶⁾).

Браття! Тепер провадиться велике намагання вибити з-під нашого життя і самий ґрунт, що його закладено за часів св. Володимира, викинути з життя нашого народу православну Христову віру і зробити його безвірним; вже молодь нашу виховують в цьому напрямку і вічні заповіді Христової віри хочуть замінити змінливими гаслами людської науки; замість твердого каменя підставляють під наш будинок дрібний пісок, — хочуть, щоб наш

5) польська шляхта — суспільна кляса багатих і знатних землевласників, які мали дуже великі впливи у Польському королівстві та були великими ворогами українства.

6) Мат. 7, 25 — св. Євангеліє від Матвія, розділ 7, вірш 25.

народ був подібний до того нерозумного чоловіка, що будує свій будинок на піску, і «пішов дощ, і розлилися ріки, і повіяли вітри і ударили на будинок, і він упав, і руїна його була велика» (Мат. 7, 27).

Будемо ж тепер зокрема зміцнити свій предковичний, непохитний ґрунт — нашу православну віру, нашу Українську Церкву, будемо гуртуватись коло неї, щиро будувати її, щоб наше рідне життя не відійшло від світла Христового до темряви поганства і безвірства, разом з тим і остаточної загибелі.

А ти, св. княже Володимире, що молився на горі Київській за наш народ під час хрещення його, молися і тепер перед престолом Божим в цей тяжкий час його відродження, щоб зміцнилась тепер душа нашого народу Христовою вірою в своїй рідній Церкві (бо душа ж нашого народу по природі — християнська!) — Амінь!

Проповідь Митрополита Липківського

Хрестоматія, Тисячоліття Хрещення Руси-України

Видав Світовий Конґрес Вільних Українців

Філадельфія - Торонто, 1986

Ст 137 - 141